Bijlage VMBO-GL en TL

2004

tijdvak 2

GESCHIEDENIS EN STAATSINRICHTING CSE GL EN TL

GESCHIEDENIS EN STAATSINRICHTING VBO-MAVO-D

Bronnenboekje

400030-2-582-528b

Beschikbaar gesteld door Stichting Studiebegeleiding Leiden (SSL).
Voor alle eindexamens, zie www.alleexamens.nl. Voor de perfecte voorbereiding op je eindexamen, zie www.sslleiden.nl.

SOCIALE ZEKERHEID EN VERZORGINGSSTAAT IN NEDERLAND

+

ONTWIKKELING VAN DE GEZONDHEIDSZORG IN NEDERLAND

bron 1
sterfte van kinderen jonger dan 1 jaar in Amsterdam in de jaren 1890-1920

jaar:	sterftepercentage (%):
1890	18,5
1895	15,4
1900	14,2
1905	11,6
1910	7,8
1915	6,2
1920	4,7

bron 2
over de watervoorziening in Amsterdam (rond 1890)

In de loop der jaren kwam er steeds meer kritiek op de Duinwater-Maatschappij. De tarieven waren te hoog omdat de commissarissen er zoveel mogelijk aan wilden verdienen. De watertoevoer stopte regelmatig en het bedrijf kon tijdelijk niet genoeg water meer leveren voor het snel groeiende aantal inwoners. In de gemeentepolitiek waren intussen liberalen aan het bewind gekomen met nieuwe opvattingen. Met ingang van 1 mei 1896 nam de gemeente de Duinwater-Maatschappij over. Sindsdien werd het bedrijf Gemeentewaterleidingen genoemd.

bron 3
over krotwoningen in Amsterdam (rond 1890)

Ook de 564 krotwoningen gelegen tussen Willemsstraat, Brouwersgracht, Palmgracht en Palmdwarsstraat moeten onder de slopershamer. Dit sloppenbuurtje in de Jordaan is wel het allerellendigste voorbeeld op het gebied van het wonen. Volgens de gemeentelijke gezondheidscommissie moeten 277 woningen direct onbewoonbaar worden verklaard.

bron 4
over hygiëne in Amsterdam (rond 1890)

Het waren vooral de geneeskundig inspecteurs en de gemeentelijke artsen in de grote steden die zich ernstig zorgen maakten over de smerige toestanden: het vieze drinkwater, de vrije lozing van afvalwater en uitwerpselen in grachten en ander open water, de benauwde krotten en de mesthopen in de achterbuurten.

Beschikbaar gesteld door Stichting Studiebegeleiding Leiden (SSL).
Voor alle eindexamens, zie www.alleexamens.nl. Voor de perfecte voorbereiding op je eindexamen, zie www.sslleiden.nl.

bron 5
een fabrieksdirecteur

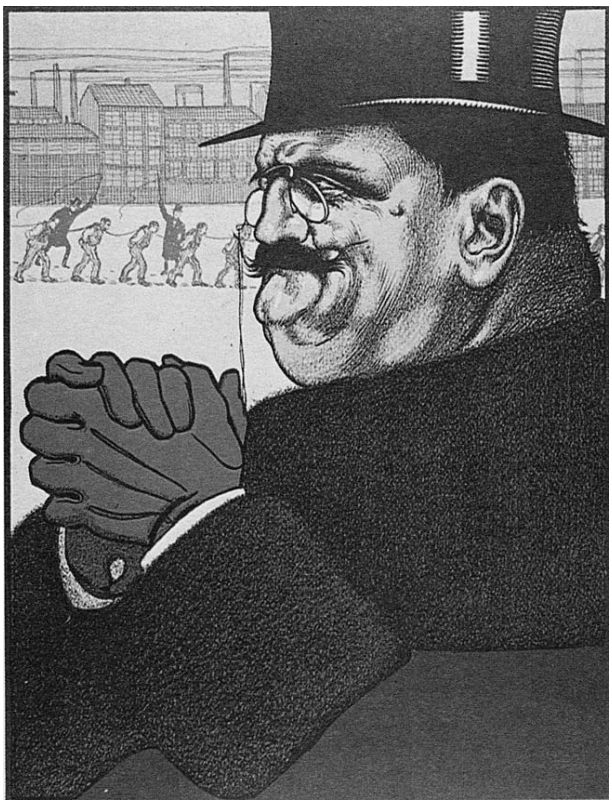

bron 6
onder het nieuwe kiesrecht

een geestelijke: ‘Denk eraan dat jullie de juiste naam kiezen die ik jullie gegeven heb!’

Beschikbaar gesteld door Stichting Studiebegeleiding Leiden (SSL).
Voor alle eindexamens, zie www.alleexamens.nl. Voor de perfecte voorbereiding op je eindexamen, zie www.sslleiden.nl.

bron 7
de stembus

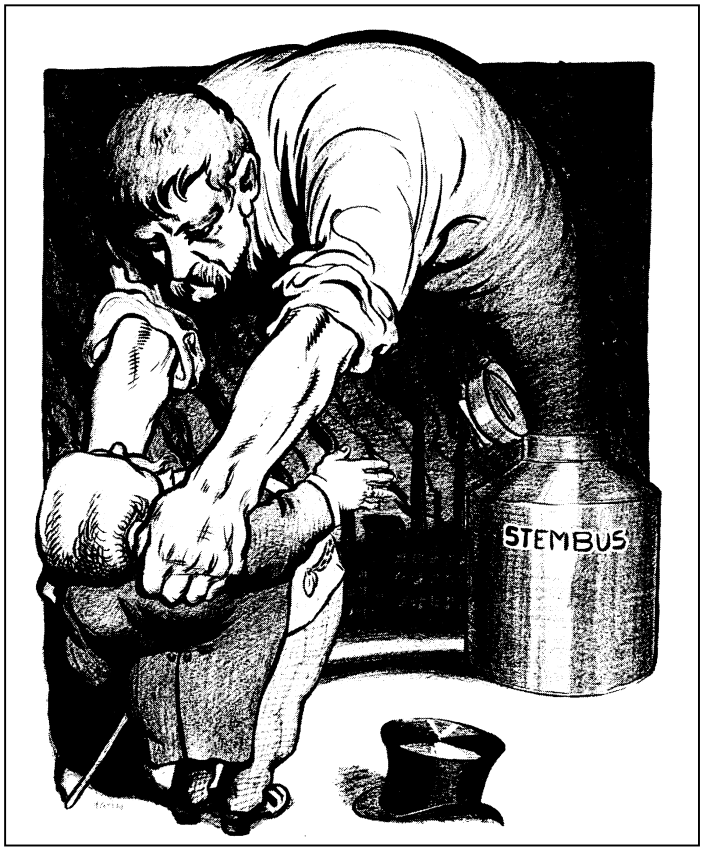

bron 8
bijeenkomst voor kiesrecht

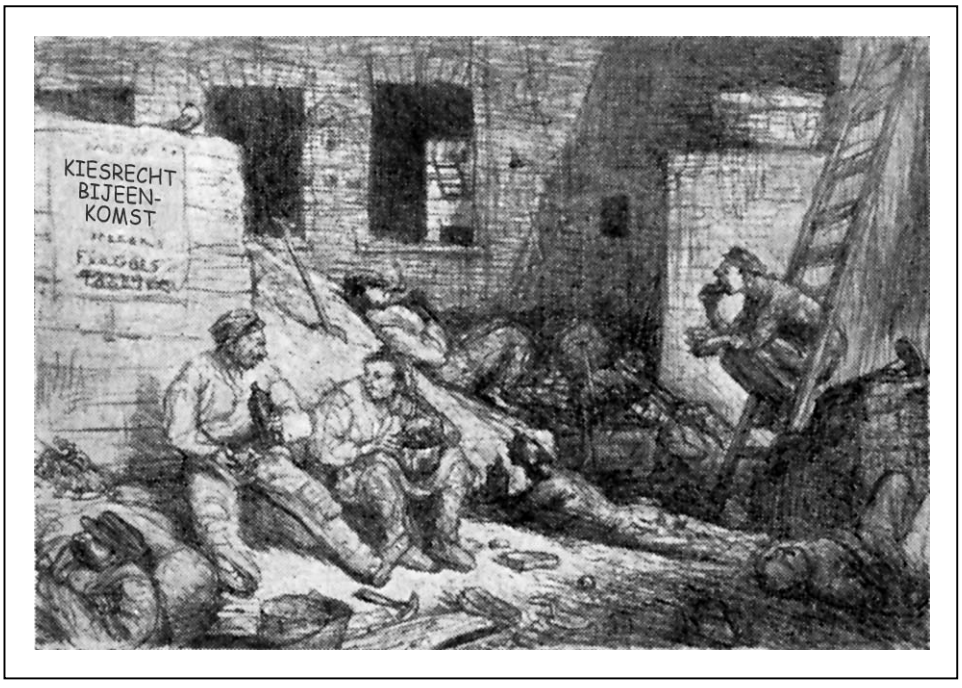

Beschikbaar gesteld door Stichting Studiebegeleiding Leiden (SSL).
Voor alle eindexamens, zie www.alleexamens.nl. Voor de perfecte voorbereiding op je eindexamen, zie www.sslleiden.nl.

bron 9
natuurlijke vrijheid

> Aan iedereen wordt het volkomen vrij gelaten om voor zijn eigen belang op te komen. Zolang hij maar rechtvaardig blijft. Hij mag iedereen beconcurreren met arbeid en kapitaal. De regering heeft niet de taak de arbeid van individuele personen te bewaken. De overheid hoeft zich slechts te beperken tot het beschermen van de maatschappij tegen geweld, het handhaven van het recht en het oprichten van openbare werken.

bron 10
over het gebruik van het kiesrecht

> Het gaat erom het kiesrecht zo te gebruiken dat het propagandistische kracht heeft. Dit betekent: door bij verkiezingscampagnes en in de Kamer het woord te voeren, dringt de stem van de beweging diep door tot het volk. Met meer aanhang in het parlement breekt de mogelijkheid aan om de acties voor betere arbeidsvoorwaarden parlementair te begeleiden.

bron 11
affiche van het Nationaal Crisis Comité

Beschikbaar gesteld door Stichting Studiebegeleiding Leiden (SSL).
Voor alle eindexamens, zie www.alleexamens.nl. Voor de perfecte voorbereiding op je eindexamen, zie www.sslleiden.nl.

bron 12

DE WERKLOOZE MOET BLOEDEN.

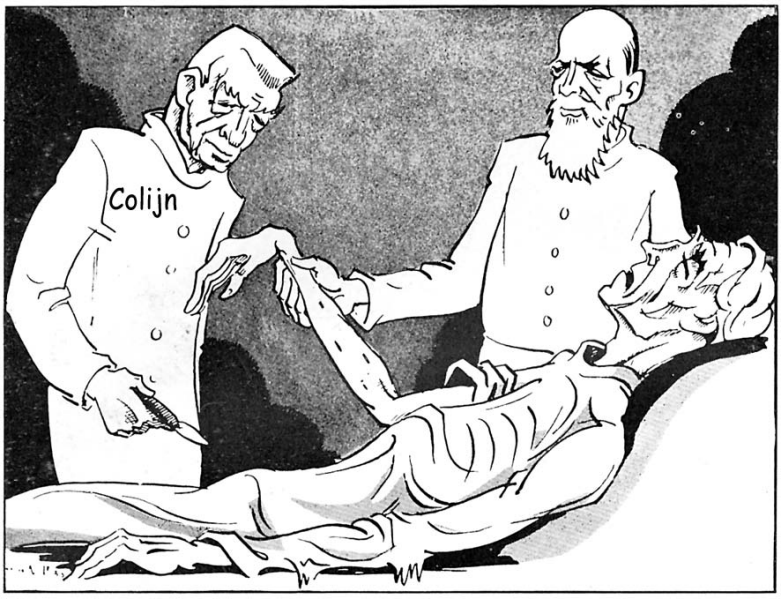

“Zit er nog leven in?”
“Jaja ... hij kan deze aderlating (bloedverlies) nog best hebben!”

bron 13
over het Jordaanoproer in Amsterdam (1934)

Op de dag van de steunverlaging brak er tot verrassing van iedereen verzet uit. Donderdagmorgen werden er versperringen opgeworpen in de Goudsbloemstraat, de Palmstraat en de Willemsstraat. Donderdagmiddag konden de overvalauto’s van de politie niet meer op tegen het verzet. Om negen uur ’s avonds begonnen de arbeiders de bruggen tussen de Jordaan en de stad op te halen. Om half tien begon de politie zich terug te trekken, om tien uur was de arbeidersklasse de baas in de Jordaan.

bron 14
over een Amsterdamse wijk

We woonden toen in plan-West in Amsterdam. Als jongen ging je zwerven, hoewel je eigenlijk het meest speelde en vocht in je eigen straat. In een zijstraat woonden al die christenen van Patrimonium, die nog armer waren dan wij. Zij waren gehoorzaam en ze roken gewoon naar muffe armoe ... . Er waren een heleboel mensen die kregen geen steun en er stonden toen veel huizen leeg. Die mensen waren eigenlijk zo'n beetje zwervers.

Beschikbaar gesteld door Stichting Studiebegeleiding Leiden (SSL).
Voor alle eindexamens, zie www.alleexamens.nl. Voor de perfecte voorbereiding op je eindexamen, zie www.sslleiden.nl.

bron 15
over controle

De steuncontroleurs hadden het vooral op vrouwen voorzien, weduwen bijvoorbeeld. Hun bedden werden 's morgens vroeg gecontroleerd om te kijken of er soms twee mensen in hadden geslapen. We hadden een buurvrouw die inderdaad een verhouding had met een politieagent. Als er dan gecontroleerd werd, zag je die man met alleen een broek aan en met de rest van zijn uniform over zijn arm wegrennen.

bron 16
een overzicht van de sociale wetgeving vanaf 1947

1947 Noodwet Ouderdomsvoorziening
1947 Wet op de Ziekenfondsraad
1949 Werkloosheidswet
1952 Wachtgeld- en Werkloosheidsverzekeringswet
1957 Algemene Ouderdomswet
1960 Algemene Weduwen- en Wezenwet
1962 Kinderbijslagwet
1964 Wet Werkloosheidsvoorziening
1965 Algemene Bijstandswet
1966 Ziekenfondswet
1967 Wet op de Arbeidsongeschiktheidsverzekering
1968 Algemene Wet Bijzondere Ziektekosten

bron 17
over uitkeringsgerechtigden en arbeidsongeschikten (1993)

Het grote aantal uitkeringsgerechtigden in het algemeen en arbeidsongeschikten in het bijzonder wordt gezien als een ernstig maatschappelijk probleem. In 1960 waren er 12,6 werkenden per uitkeringsgerechtigde. Nu zijn dat er 3. Veel economen vinden dat een slechte ontwikkeling.

Beschikbaar gesteld door Stichting Studiebegeleiding Leiden (SSL).
Voor alle eindexamens, zie www.alleexamens.nl. Voor de perfecte voorbereiding op je eindexamen, zie www.sslleiden.nl.

bron 18
Dit is een foto van een atoombom. Deze bom werd op de Japanse stad Nagasaki geworpen op 9 augustus 1945. De bom had een naam, Fat Man, genoemd naar Winston Churchill, de Britse minister-president tijdens de Tweede Wereldoorlog.

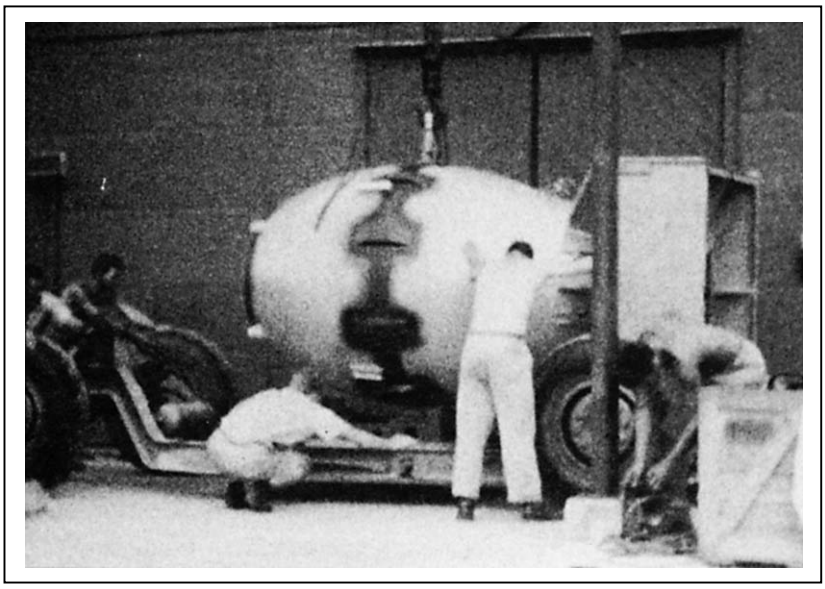

bron 19
Berlijn 1963, een Oost-Duitse grenswacht springt over een prikkeldraadversperring.

Beschikbaar gesteld door Stichting Studiebegeleiding Leiden (SSL).
Voor alle eindexamens, zie www.alleexamens.nl. Voor de perfecte voorbereiding op je eindexamen, zie www.sslleiden.nl.

drie afbeeldingen (20, 21 en 22) met een communistische kijk in de jaren zestig op Uncle Sam, symbool voor de Verenigde Staten

bron 20

bron 21

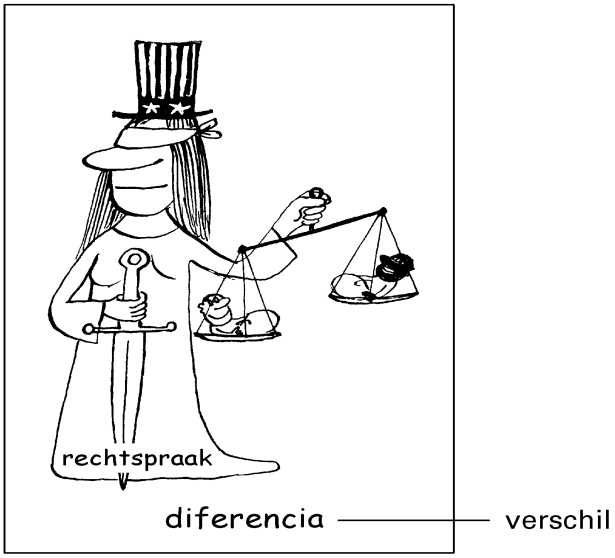

bron 22

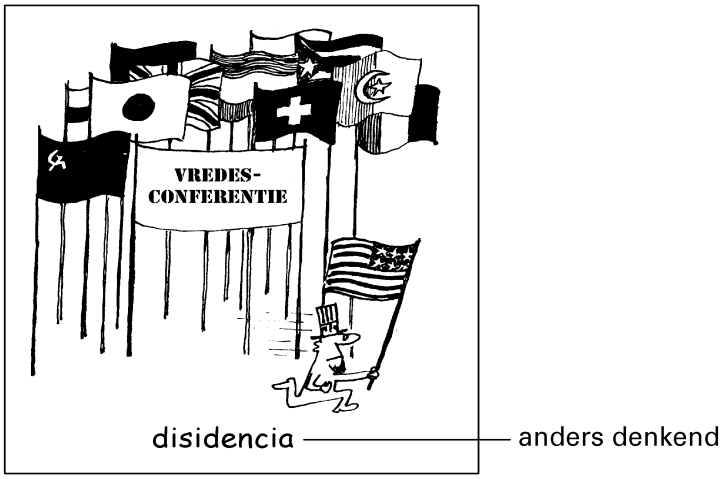

Beschikbaar gesteld door Stichting Studiebegeleiding Leiden (SSL).
Voor alle eindexamens, zie www.alleexamens.nl. Voor de perfecte voorbereiding op je eindexamen, zie www.sslleiden.nl.

bron 23

De twee buren zitten in de tuin. Links zit president Kennedy van de Verenigde Staten. Rechts zit partijleider Chroesjtsjov van de Sovjetunie. Beiden lezen een boek met tips over het snoeien van bomen.

bron 24

Beschikbaar gesteld door Stichting Studiebegeleiding Leiden (SSL).
Voor alle eindexamens, zie www.alleexamens.nl. Voor de perfecte voorbereiding op je eindexamen, zie www.sslleiden.nl.

bron 25
begin jaren vijftig

Eerst was de Nederlandse regering in 1950 niet bereid om troepen te leveren aan de Verenigde Naties. Deze troepen zouden onder leiding van de Verenigde Staten ingezet moeten worden in het militaire conflict in Korea. Toch stuurde ook Nederland uiteindelijk militairen. Dit gebeurde onder druk van de pers en van de politieke partijen in Nederland.

bron 26
eind jaren zestig

Het optreden van de Verenigde Staten in Vietnam eind jaren zestig leidde bij grote groepen mensen in Nederland tot twijfel aan de rechtvaardigheid van het conflict in Vietnam. Ook de manier waarop het Vrije Westen werd verdedigd door de Verenigde Staten leidde tot kritiek.

bron 27
fragmenten uit ‘Meneer de president’ (voor het eerst gezongen door Boudewijn de Groot aan het eind van de jaren zestig)

Meneer de president, welterusten,
slaap maar lekker in je mooie Witte Huis.
Denk maar niet te veel aan al die verre kusten,
waar uw jongens zitten, eenzaam, ver van thuis.

Droom maar van de overwinning van de zege,
droom maar van uw mooie vredesideaal
dat nog nooit door bloedig moorden is verkregen.
Droom maar dat het u wel lukken zal ditmaal.
Denk maar niet aan al die mensen die verrekken,
hoeveel vrouwen, hoeveel kinderen zijn vermoord.

Droom maar niet te veel van al die dooie mensen,
droom maar fijn van overwinning en van macht.
Denk maar niet aan al die vredeswensen,
meneer de president, slaap zacht.

Beschikbaar gesteld door Stichting Studiebegeleiding Leiden (SSL).
Voor alle eindexamens, zie www.alleexamens.nl. Voor de perfecte voorbereiding op je eindexamen, zie www.sslleiden.nl.

bron 28
onder en boven de waterspiegel

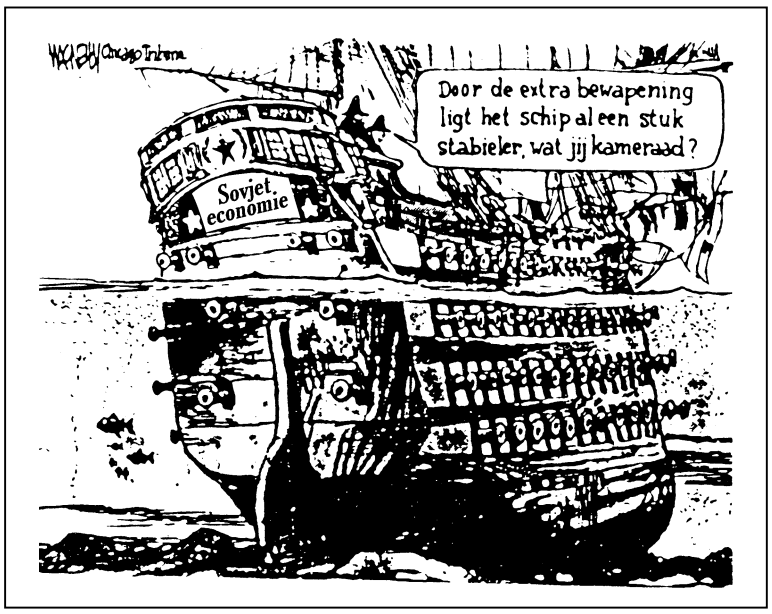

bron 29
demonstratie tegen de oorlog in Vietnam

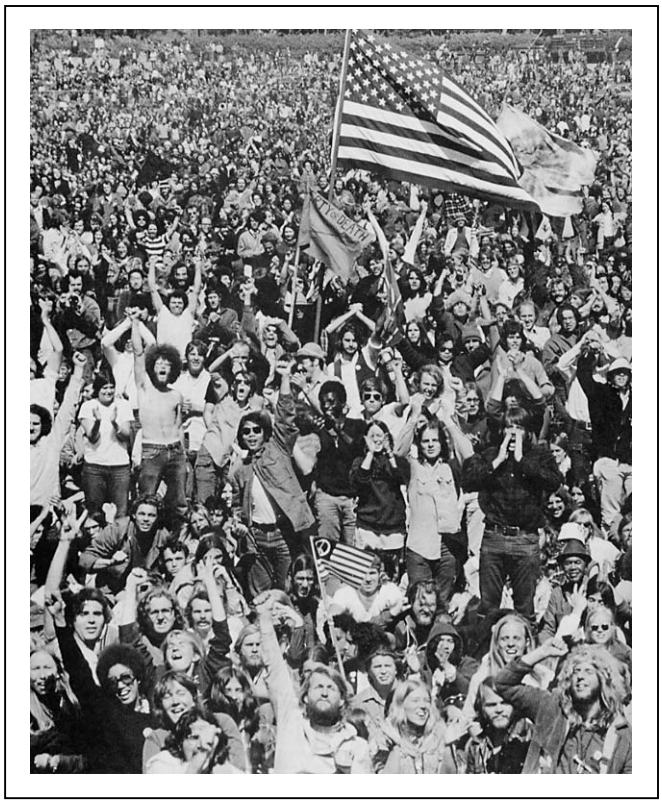

Beschikbaar gesteld door Stichting Studiebegeleiding Leiden (SSL).
Voor alle eindexamens, zie www.alleexamens.nl. Voor de perfecte voorbereiding op je eindexamen, zie www.sslleiden.nl.

bron 30
Kohl en Gorbatsjov

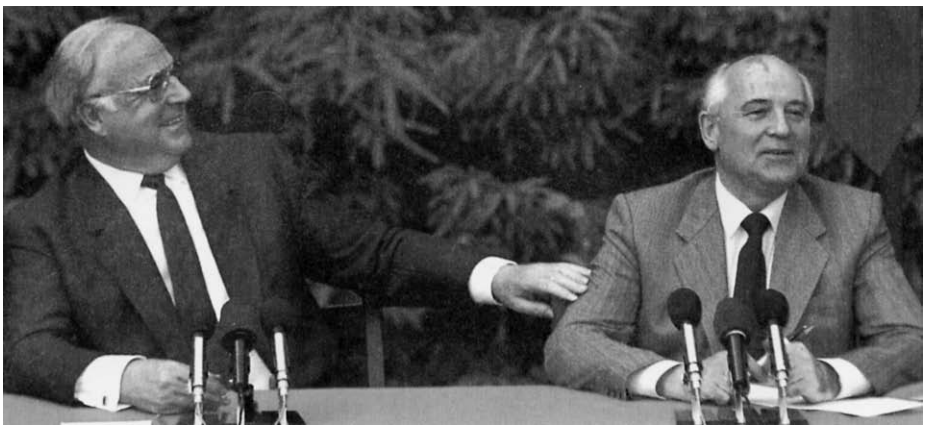

bron 31
vervoer van Russische raketten

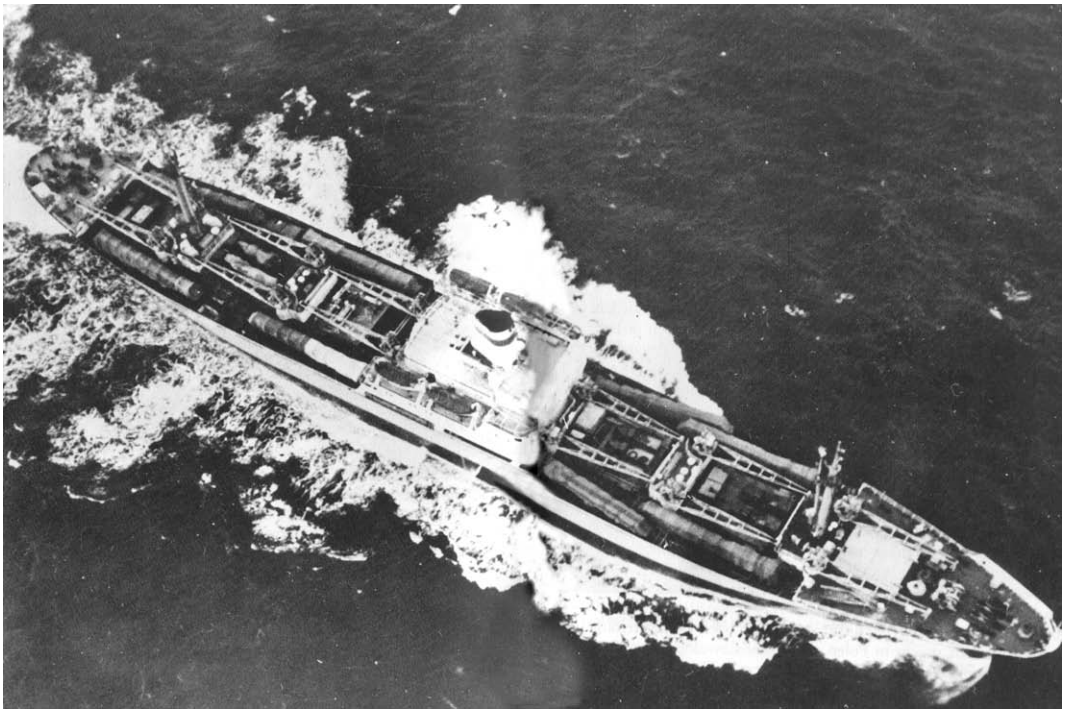

Beschikbaar gesteld door Stichting Studiebegeleiding Leiden (SSL).
Voor alle eindexamens, zie www.alleexamens.nl. Voor de perfecte voorbereiding op je eindexamen, zie www.sslleiden.nl.

bron 32
‘’Wij willen daden – woorden vullen de maag niet.’’

Beschikbaar gesteld door Stichting Studiebegeleiding Leiden (SSL).
Voor alle eindexamens, zie www.alleexamens.nl. Voor de perfecte voorbereiding op je eindexamen, zie www.sslleiden.nl.